

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА Інформаційних, інформаційно-вимірювальних та комп'ютерних систем
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікропроцесори в інформаційних системах

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Комп'ютерні науки»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник Пономарьов Сергій Михайлович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення студентів з сучасними видами, структурами та особливостями роботи універсальних і спеціалізованих мікропроцесорів (цифрових процесорів обробки сигналів), основам розроблення та налагодження мікропроцесорних пристроїв на основі однокристальних мікроконтролерів.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			IV	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	44		44	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	14		14	
Самостійна робота, у т.ч:	46		46	
підготовка до аудиторних занять	4		4	
підготовка до контрольних заходів	6		6	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	6		6	
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			Екзамен	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: вивчення принципів побудови, функціональних можливостей і архітектурних рішень сучасних мікропроцесорних систем (МПС), мікроконтролерів (МК) і персональних ЕОМ, а також освоєння методики проектування мікропроцесорних систем.

Завдання дисципліни: в результаті вивчення курсу студент повинен придбати систематизовані знання в наступних областях: архітектура мікропроцесорних систем і мікроконтролерів; основні мікропроцесорні сімейства вітчизняного і зарубіжного виробництва; питання апаратної і програмної організації мікропроцесорних систем; інструментальні засоби налагодження, діагностики та проектування мікропроцесорних систем і мікроконтролерів, набути навичок роботи з вітчизняним і зарубіжним інформаційно-довідковим матеріалом.

Пререквізити дисципліни. Для вивчення дисципліни необхідні компетентності, що сформувалися у студентів під час засвоєння наступних освітніх компонент: «Алгоритмізація та програмування», «Комп'ютерна схемотехніка та архітектура комп'ютерів», «Фізика».

Постреквізити дисципліни. Сформовані під час вивчення дисципліни компетентності, необхідні студенту при вивченні такої дисципліни як «Комп'ютерні мережі».

Компетентності. ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів комп'ютерних наук, інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. **ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК6.** Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. **СК7.** Здатність застосовувати теоретичні та практичні основи методології та технології моделювання для дослідження характеристик і поведінки складних об'єктів і систем, проводити обчислювальні експерименти з обробкою й аналізом результатів. **СК-8.** Здатність проектувати та розробляти програмне забезпечення із застосуванням різних парадигм програмування: структурного, об'єктно-орієнтованого, функціонального, логічного, з відповідними моделями, методами та алгоритмами обчислень, структурами даних і механізмами управління.

Заплановані результати навчання. РН-2. Реалізовувати засвоєні поняття, концепції, теорії та методи в інтелектуальній і практичній діяльності в галузі комп'ютерних наук, осмислювати зміст і послідовність застосування способів виконання дій, узагальнювати і систематизувати результати робіт. **РН-4.** Оцінювати предмет навчальної діяльності, визначати загальну мету і конкретні задачі, вибирати адекватні засоби їх розв'язання для досягнення результату, здійснювати необхідний самоконтроль, використовувати довідкову літературу і технічну документацію, розвивати та застосовувати у професійній діяльності свої творчі здібності, організовувати робоче місце, планувати робочий час. **РН-12.** Ефективно використовувати сучасний математичний апарат в професійній діяльності для розв'язання задач теоретичного та прикладного характеру в процесі аналізу, синтезу та проектування інформаційних систем за галузями. **РН-20.** Розробляти програмні моделі предметних середовищ, вибирати парадигму програмування з позицій зручності та якості застосування для реалізації методів та алгоритмів розв'язання задач в галузі комп'ютерних наук, створювати надійне та ефективне програмне забезпечення.

Методи навчання:

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, вправи);

2. Методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні);

Форми навчання: індивідуальні, групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Мікропроцесорні системи та технології					
Предмет дисципліни, її обсяг, зміст і зв'язок з іншими дисциплінами навчального плану. Завдання, які вирішуються в мікропроцесорних системах. Області їх використання. Програмне забезпечення для проектування мікропроцесорних систем.	8	4	2	-	2
Огляд сучасного стану та перспектив розвитку МП техніки. Архітектурні особливості та класифікація МПС за призначенням, розрядності, способу управління, конструктивно технологічними ознаками. Загальні відомості про провідних зарубіжних фірмах-розробниках і виробниках МП компонентів.	8	4	2	-	2
-Архітектура і функціональні можливості мікропроцесорних систем на основі 8-и розрядних МП. (6:00) Склад МП комплекту серії K580 (аналог MCS- 80). Теорія роботи центрального процесора (Central Processor Unit - CPU) KP580ИК80 (I-8080).	8	4	2	-	2
Структура ЦП, його програмна модель і режими функціонування, типове ядро МПС.	8	4	2	-	2
Організація дворівневого управління МПС. схемотехніка і особливості організації шин адреси даних і управління. характеристика машинних тактів і машинних циклів.	9	4	2	-	3
Структурна схема і тимчасові діаграми роботи системного генератора (Clock Generator and Driver) KP580ГФ24 (I-8224). Структурна схема і принципи дії системного контролера (System Controller and Bus Driver for 8080A CPU) KP580BK28 / 38. Особливості реалізації режимів переривання і прямого доступу до пам'яті.	11	6	2	-	3
Порівняльна оцінка організації системних магістралей для мікропроцесорів K1821BM85 (I-8085), Z80, M6800 фірм Intel, Zilog, Motorola.	8	4	2	-	2
Разом за змістовим модулем 1	60	30	14	-	16
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	30	14	-	46

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1-2	Предмет дисципліни, її обсяг, зміст і зв'язок з іншими дисциплінами навчального плану. Завдання, які вирішуються в мікропроцесорних системах. Області їх використання. Програмне забезпечення для проектування мікропроцесорних систем.	4
3-4	Огляд сучасного стану та перспектив розвитку МП техніки.	4

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
	Архітектурні особливості та класифікація МПС за призначенням, розрядності, способу управління, конструктивно технологічними ознаками. Загальні відомості про провідних зарубіжних фірмах-розробниках і виробниках МП компонентів.	
5-6	Структура ЦП, його програмна модель і режими функціонування, типове ядро МПС.	4
7-8	Організація дворівневого управління МПС. схемотехніка і особливості організації шин адреси даних і управління. характеристика машинних тактів і машинних циклів.	4
9-10	Структурна схема і тимчасові діаграми роботи системного генератора (Clock Generator and Driver) KP580ГФ24 (I-8224). Структурна схема і принципи дії системного контролера (System Controller and Bus Driver for 8080A CPU) KP580BK28 / 38. Особливості реалізації режимів переривання і прямого доступу до пам'яті.	4
11-13	Структурна схема і тимчасові діаграми роботи системного генератора (Clock Generator and Driver) KP580ГФ24 (I-8224). Структурна схема і принципи дії системного контролера (System Controller and Bus Driver for 8080A CPU) KP580BK28 / 38. Особливості реалізації режимів переривання і прямого доступу до пам'яті.	6
14-15	Порівняльна оцінка організації системних магістралей для мікропроцесорів K1821BM85 (I-8085), Z80, M6800 фірм Intel, Zilog, Motorola.	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Аналіз системи команд для 8-ми розрядних мікропроцесорів (МП) з жорсткою логікою управління	2
2	Формати даних і команд. Класифікація системи команд за функціональною ознакою. Способи адресації операндів. Група команд обміну даними (Data Transfer). Команди пересилання, завантаження, запам'ятовування, вводу вивода, роботи зі стеком.	2
3	Група арифметичних і логічних команд (Arithmetic and Logic). Група команд управління програмою (Control Transfer).	2
4	Група команд управління процесором (Processor Control). Порівняльний аналіз можливостей систем команд для МП: I-8085, Z80, M6800.	2
5	Організація введення-виведення в мікропроцесорних системах (6 годин). Техніка організації послідовного і паралельного інтерфейсів. Програмований послідовний порт KP580BB51 (I-8251A) (Programmable Communication Interface). Структура, режими роботи, програмна модель.	2
6	Формати команд завдання режимів і управління прийомом / передачею. Підпрограми ініціалізації порту. Тимчасові діаграми синхронного і асинхронного режимів.	2
7	Програмований інтервальний таймер KP580BI53 (Programmable Interval Timer) (I-8253), його структура, режими роботи, програмна модель і порядок програмування. Тимчасові діаграми режимів роботи таймера.	2

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
	Навчальний план не передбачає	

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1.	підготовка до аудиторних занять	4
2.	підготовка до контрольних заходів	6
3.	опрацювання розділів програми, що не викладаються на лекціях: порівняльна оцінка функціональних можливостей мікроконтролерів, паралельний програмований порт (Programmable Peripheral Interface) КР580ВВ55 (I-8255), його структура, режими функціонування, програмна модель і порядок програмування; схеми підключення таймера і портів введення-виведення до системної магістралі; програмовані контролери для мікропроцесорних систем; організація сполучення мікропроцесорної системи з клавіатурою і індикацією.	6 2 1 1 1 1
4.	підготовка до екзамену	30

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Письмовий, усний.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Мікропроцесорні системи та технології.

Максимальна оцінка за змістовий модуль – 100 балів. Оцінка поточного контролю змістового модуля 1 складається з:

- присутності студента на лекціях – максимальна кількість – 15 балів;
- захисту практичних робіт – максимальна кількість – 55 балів;
- контрольної роботи – максимальна кількість – 30 балів.

Присутність студента на лекціях – 1 бал за лекцію, якщо студент не був присутнім – 0 балів.

Захист практичних робіт. Максимальна кількість балів – 55. Загальна кількість практичних робіт – 7 (за практичні роботи №1, 2, 3, 4, 5, 6 максимальна кількість балів – 8; за практичну роботу №7 максимальна кількість балів становить – 7).

За практичні роботи №1, 2, 3, 4, 5, 6 бали нараховуються наступним чином:

- студент повністю розкрив суть питання, надав правильні теоретичні визначення – 8 балів;
- студент розкрив суть питання, але у відповіді допущені неточності теоретичних положень та основних визначень – 6-4 балів;
- студент не зміг обґрунтувати відповідь на належному рівні (мають місце принципові помилки) – 3-1 балів;
- за повну відсутність відповіді – 0 балів.

За практичну роботу № 7 бали нараховуються наступним чином:

- студент повністю розкрив суть питання, надав пояснення стосовно інтерфейсу обраної програми – 7 балів;

- студент розкрив суть питання, але не зміг до кінця виконати завдання - 6-4 балів;
- студент не зміг обґрунтувати відповідь на належному рівні (мають місце принципові помилки) – 3-1 балів;
- за повну відсутність відповіді – 0 балів.

Контрольна робота складається з 3 рівноважних питань лекційного курсу. Максимальна кількість балів за кожне питання – 10 балів. На кожне питання контрольної роботи **нараховують**:

- студент повністю розкрив суть питання, надав правильні теоретичні тлумачення процесам та ефектам – 10 балів;
- студент розкрив суть питання, але визначення, пояснення та алгоритми мають не-принципові помилки, відсутня необхідна деталізація відповідних концепцій – 9-7 балів;
- студент розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні тлумачення явищ та відповідних процесів - 6-4 бали;
- студент не повністю розкрив суть питання, у відповіді допущені грубі помилки (відповідь не обґрунтовано на належному рівні) - 3-1 бал;
- за повну відсутність відповіді - 0 балів.

Екзамен

Екзаменаційна робота складається з 4 рівноважних питань теоретичного курсу. Максимальна кількість балів за кожне питання – 25 балів. На кожне питання екзаменаційної роботи **нараховують**:

- повністю розкрив суть питання, надав правильні теоретичні тлумачення процесам та ефектам – 25 балів;
- студент розкрив суть питання, але формули та алгоритми мають не-принципові помилки, відсутня необхідна деталізація відповідних концепцій – 24-18 балів;
- студент розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні тлумачення явищ та відповідних процесів – 17-10 балів;
- студент не повністю розкрив суть питання, у відповіді допущені грубі помилки (формули мають принципові неузгодженості, відповідь не обґрунтовано на належному рівні) – 9-1 балів;
- за повну відсутність відповіді – 0 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне між оцінками за змістовий модуль 1 та екзамен.

Порядок зарахування пропущених занять:

- пропущена лекція відпрацьовується підготовкою реферату відповідно до теми пропущеного заняття та його захистом;
- пропущені практичні заняття відпрацьовуються студентами виконанням відповідної практичної роботи самостійно та її захистом.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Щелкунов М.М., Дианов А.П. Мікропроцесорні засоби та системи.-К .: Радио и связь, 1989, 288с.
2. Рафікузаман М. Мікропроцесори і машинне проектування мікропроцесорних систем: в 2-х кн. Пер. з англ К .: Мир, 1988, кн. 1 312с., Кн 2 288с.
3. Мікропроцесори і мікропроцесорні комплекти інтегральних схем: Довідник. У 2-х т. / В.- В.В. Абрайтс, М.М. Авер'янов, А.І. Білоус і ін., під. ред. В.А Шахнова. -К .: Радио и связь, 1988, т. 1 368с .. т. 2 368с.
4. Мікропроцесорний комплект К1810: Структура, програмування, застосування. Довідкова книга / Под ред. Ю.М. Казарінова- М .: Вища. шк., 1990, 269с.

5. Злобін В.К., Григор'єв В.Л. програмування арифметичних операцій в мікропроцесорах :: Учебн. посібник для технічних вузів.- М .: Вища. шк., 1991, 303с.
6. Токхайм Р. Мікропроцесори. Курс і вправи / Пер. з англ. під ред. В.Н. Грасевича. М .: Вища школа, 1987, 336с.

Допоміжна

1. Дао Л. Программирование микропроцессора 8088. Пер. с англ. -М.: Мир, 1988, 224с.
2. Исида Х. Программирование для микрокомпьютеров. Пер. с японск. - М.: Мир, 1988, 224с.
3. Морисита И. Аппаратные средства микроЭВМ. Пер. с японск. М.: Мир, 1988, 280с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. <https://t.me/technobooks>
2. <https://www.lynda.com/>
3. http://library.zntu.edu.ua/virtual_exhibition/grafika.html#4

Розробник _____ (С.М. Пономарьов)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Н.М. Єршова)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри інформаційних, інформаційно-вимірювальних та комп'ютерних систем
Протокол від «10» вересня 2019 року № 2